

“समृद्ध पैयूँको आधार; कृषि, प्रविधि र पूर्वाधार”

उपाध्यक्ष याम कुमारी रानाज्यूले पैयूँ गाउँपालिकाको गाउँसभाको
१८ औँ अधिवेशनमा प्रस्तुत गर्नुभएको आ.व. २०८३/८४ को
आय-व्ययसहितको बजेट वक्तव्य

गाउँसभाको सचिवालय

पैयूँ गाउँपालिका पर्वत, गण्डकी प्रदेश, नेपाल

असार ९, २०८३

बजेट बक्तव्य

आदरणीय सभाध्यक्षज्यू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू

- १ पैयूँ गाउँपालिकाको गरिमामय गाउँसभाको १८ औं अधिवेशनमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरव महसुस गरेको छु।
- २ गाँउ सभाको १८ औं अधिवेशनका सभाध्यक्षज्यू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, गाउँसभा सचिवालयका सचिवज्यू, राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरू र पत्रकार मित्रहरू, सबैमा मेरो हार्दिक नमस्कार एवम् अभिवादन व्यक्त गर्दछु।

सभा सदस्यज्यूहरू,

- ३ नेपालको संविधानले परिकल्पना गरे अनुसार स्थापना भएका संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको राज्य संरचनामा जनप्रतिनिधिहरूको प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था भए बमोजिम स्थानीय तहको दोस्रो आवधिक निर्वाचन २०७९ बाट उपाध्यक्ष पदको नेतृत्व सम्हाली आजको यस १८ औं गाउँसभालाई सम्बोधन गर्न पाउँदा म गौरवान्वित छु। यो अमूल्य अवसर दिनुहुने सम्पूर्ण पैयूँवासी नागरिकहरूमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।
- ४ यस ऐतिहासिक अवसरमा नेपालमा नागरिक सर्वोच्चता, लोकतन्त्र, गणतन्त्र तथा सामाजिक न्यायको स्थापना गर्दै राष्ट्रको समृद्धि, सुशासन र अग्रगमनका लागि इतिहासका विभिन्न कालखण्डमा सञ्चालन भएका आन्दोलन, जनसंघर्ष तथा बलिदानीपूर्ण अभियानहरूमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात-अज्ञात सहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।
- ५ साथै, लोकतन्त्र, मानव अधिकार र नागरिक स्वतन्त्रताको प्राप्तिका लागि विभिन्न चरणमा भएका आन्दोलनका क्रममा बेपत्ता हुनुभएका नागरिकहरू, घाइते योद्धाहरू तथा पीडित परिवारहरूप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै घाइतेहरूको शीघ्र स्वास्थ्यलाभ तथा पीडित परिवारहरूको सुख, शान्ति र समुन्नतिको कामना गर्दछु।
- ६ यसैगरी राष्ट्रियता, लोकतन्त्र, गणतन्त्र, समावेशीता, सामाजिक न्याय र जनजीविकाका सवालमा नागरिक आन्दोलनको नेतृत्व तथा मार्गदर्शन गर्नुहुने

सम्पूर्ण अग्रज व्यक्तित्वहरूप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दै उहाँहरूको अतुलनीय योगदानको स्मरण गर्न चाहन्छु। राष्ट्र निर्माण, लोकतान्त्रिक मूल्य—मान्यता तथा जनअधिकार स्थापनाका लागि उहाँहरूले पुन्याउनुभएको योगदान सदैव प्रेरणाको स्रोतका रूपमा रहने विश्वास व्यक्त गर्दछु।

सभा सदस्यज्यूहरू,

- ७ दोस्रो आवधिक स्थानीय तह निर्वाचनबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूले कार्यभार सम्हालेको चार वर्ष पूरा भएको छ। फरक राजनितिक पृष्ठभूमिबाट प्रतिनिधित्व गरी समृद्ध पैयूँ निर्माणको लागि साझा संकल्प सहित आउनुभएका अनुभवी उर्जाशिल जनप्रतिनिधिहरूको विकासप्रतिको दृढ इच्छाशक्तिको समन्वय र साझेदारीबाट “समृद्ध पैयूँको आधार: कृषि, प्रविधि र पूर्वाधार” भन्ने मूल नारालाई व्यवहारिक विकासको खाकामा रूपान्तरण गर्ने प्रयास निरन्तर रूपमा अघि बढेको महशुस गरेकि छु। आफ्ना उपलब्ध स्रोत, साधन र क्षमताको अधिकतम उपयोग गर्दै गाउँपालिकालाई नागरिकमैत्री, उत्तरदायी तथा सुशासनयुक्त स्थानीय सरकारका रूपमा स्थापित भएको देख्न आम नागरिकको उच्च अपेक्षा रहेको छ।
- ८ उक्त अपेक्षालाई सार्थक रूपमा कार्यान्वयन गर्न सीमित स्रोत तथा साधनको कुशल परिचालन, न्यायोचित वितरण तथा नेपालको संविधानद्वारा प्रदत्त स्थानीय तहका अधिकारहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनमार्फत नागरिकलाई स्थानीय सरकारको प्रत्यक्ष अनुभूति गराउने लक्ष्य लिइएको छ। यही उद्देश्यलाई केन्द्रमा राखी पैयूँबासीको नजिकको सरकारको रूपमा रहेको पैयूँ गाउँपालिकाले आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी, परिणाममुखी तथा जनमुखी बनाउन सर्वपक्षीय भेला आयोजना गरी सरोकारवालाहरूबाट महत्वपूर्ण सुझाव संकलन गरेको छ।
- ९ गाउँपालिकाका सबै वडामा सम्पन्न वडा स्तरीय भेलाहरूबाट प्राप्त सुझावहरू, विभिन्न विषयगत समितिहरूका सिफारिसहरू, गाउँपालिकाका शाखा तथा इकाइहरूबाट प्राप्त कार्यक्रम तथा योजनाहरूलाई समेट्दै सिमित स्रोत साधनको बावजुत समावेशिता, समानता, सामाजिक न्याय र सन्तुलित विकासका

सिद्धान्तलाई आधार बनाई आगामी आर्थिक वर्षका नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी आर्थिक वर्ष ०८३/८४ को कार्यक्रम ल्याउन जोड दिएकी छु। यस बजेटले पैयूँ गाउँपालिकाको जनप्रतिनिधिहरूको दोस्रो कार्यकालई शिक्षा, स्वास्थ्य, पूर्वाधार तथा कृषि लगायतका क्षेत्रमा जनताले प्रत्यक्ष महशुस गर्ने गरी विगतको परिवर्तनको उत्कण्ठालाई एउटा इटा थप्नु मद्दत गर्ने विश्वास लिएकी छु।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म चालु आर्थिक वर्षको मुख्य मुख्य उपलब्धीहरू र संशोधित बजेट संक्षेपमा प्रस्तुत गर्दछु।

- १० पैयूँ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष ०८२/८३ मा आन्तरिक आय तर्फ ६० लाख अनुमान गरिएकोमा हाल सम्म रु.४७ लाख ७५ हजार ७ सय ५७ रुपैयाँ संकलन भएको छ जुन अनुमानको ७९.६० प्रतिशत हुन आउछ।
- ११ चालु आर्थिक वर्ष ०८२/८३ का लागि रु.४० करोड ६३ लाख १९ हजार विनियोजन भएकोमा हाल रु.४० करोड ७४ लाख ९९ हजार कायम भएको छ। जस मध्ये हाल सम्म २९ करोड २८ लाख ५५ हजार ९ सय १४ मात्र खर्च भएको छ जुन विनियोजनको ७१.८६ प्रतिशत हो।
- १२ पैयूँ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष ०८२/८३ मा आर्थिक विकास तर्फ २ करोड १० हजार रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा रु.९४ लाख ९६ हजार ९८ रुपैयाँ खर्च भएको छ जुन विनियोजनको ४७.४६ प्रतिशत हुन आउछ।
- १३ पैयूँ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष ०८२/८३ मा सामाजिक विकास तर्फ रु.२५ करोड १९ लाख ४४ हजार ३ सय ७६ रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा रु.१९ करोड ७१ लाख ५० हजार ७ सय १४ रुपैयाँ खर्च भएको छ जुन विनियोजनको ७८.२५ प्रतिशत हुन आउछ।
- १४ पैयूँ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष ०८२/८३ मा पूर्वाधार विकास तर्फ ५ करोड ४१ लाख ५४ हजार ६ सय २४ रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा रु.२ करोड ३५

लाख ९२ हजार ९ सय ६२ रुपैयाँ खर्च भएको छ जुन विनियोजनको ४३.५७ प्रतिशत हुन आउछ।

- १५ पैयूँ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष ०८२/८३ मा कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च तर्फ ७ करोड २५ लाख रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा रु.५ करोड ७५ लाख ४० हजार ४ सय ११ खर्च भएको छ जुन विनियोजनको ७९.३७ प्रतिशत हुन आउछ।
- १६ सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रको लागि रु.८८ लाख ९० हजार विनियोजन भएकोमा ५० लाख ७५ हजार ७ सय २८ रुपैयाँ मात्र खर्च भएको छ जुन विनियोजनको ५७.०४ प्रतिशत हुन आउँछ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरू, दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्य प्रस्तुत गर्दछु ।

- १७ नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक आवधिक योजनाले परिलक्षित गरेका विषयहरू, स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ (परिमार्जित), राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन, सर्वपक्षीय सुझावलाई समेत आधार लिएको छु।
- १८ "समृद्ध पैयूँको आधार; कृषि, प्रविधि र पूर्वाधार" दीर्घकालीन सोच राखी दिगो, एकीकृत र सन्तुलित विकासका माध्यमबाट स्थानीय जनताहरूको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को बजेटको लक्ष्य रहेको छ।
- १९ शिक्षा तथा स्वास्थ्य क्षेत्रको गुणस्तर सुधार, दिगो पूर्वाधारको विकास, रोजगारी सिर्जना, साथै आधुनिकीकरणयुक्त कृषि, पशुपालन तथा जडिबुटीको उत्पादन, संरक्षण र बजारीकरणको प्रवर्धन बजेटको प्रमुख उद्देश्यका रूपमा रहेको छ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनबाट हुने उपलब्धिलाई छोटकरीमा प्रस्तुत गर्दछु।

- २० व्यावसायिक रूपमा कृषि तथा पशुपालनमा संलग्न कृषकहरूको संख्यामा वृद्धि भई आधुनिक, व्यावसायिक तथा दिगो कृषि उत्पादनमार्फत कृषि क्षेत्र आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख हुनेछ।
- २१ गुणस्तरीय, सहज, सर्वसुलभ तथा प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका कारण नागरिकहरूको स्वास्थ्य सेवाप्रतिको विश्वास र पहुँचमा अभिवृद्धि हुनेछ।
- २२ शैक्षिक क्षेत्रको गुणस्तर, पहुँच, प्रविधिमैत्री सिकाइ प्रणाली तथा शैक्षिक उपलब्धिमा थप सुधार आउनेछ।
- २३ सडक सञ्जालको स्तरोन्नति, विस्तार तथा नियमित मर्मत-सम्भारमार्फत सुरक्षित, भरपर्दो र सहज यातायात सेवा सुनिश्चित हुनेछ।
- २४ आर्थिक, सामाजिक तथा पूर्वाधार विकासका माध्यमबाट स्थानीय बासिन्दाहरूको जीवनस्तरमा गुणात्मक तथा दिगो परिवर्तन हुनेछ।
- २५ समृद्ध पैयूँ निर्माणका लागि स्थानीय जनताको रचनात्मक सहयोग, सक्रिय सहभागिता, स्वामित्व अभिवृद्धि तथा साझेदारीको भावना विकास भई समग्र गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा वातावरणीय स्वरूप समुन्नत र समृद्ध हुने दिशातर्फ उन्मुख हुनेछ।

सभाध्यक्षज्यू,

- १ आगामी आर्थिक वर्ष ०८३/०८४ का लागि बनेको नीति तथा कार्यक्रमले लक्षित गरेका क्षेत्रहरूलाई प्राथमिकतामा राखी निम्नानुसारका योजनाहरूमा बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- २ कृषि क्षेत्रमा उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न साना सिंचाई, टनेल वितरण, अध्यक्ष उपाध्यक्षसँग कृषि कार्यक्रम लगायतका कार्यक्रममा रु.३० लाख साथै पशुपालन व्यवसायको लागि औषधी र वडा स्तरीय पशु पंक्षी शिवर समेतको लागि रु.९ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु।

- ३ स्वास्थ्य सेवाका लागि गाउँपालिकाको तर्फबाट रु.८१ लाख ५५ हजार विनियोजन गरेको छु जस मध्ये पैयूँ आधारभूत अस्पतालमा फार्मसी सञ्चालनका लागि २५ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु भने उपाध्यक्षसँग सुत्केरी भेटघाट कार्यक्रमको लागि ५ लाख, अध्यक्षसँग जेष्ठ नागरिक कार्यक्रमको लागि रु.३ लाख र सुत्केरीलाई निशुल्क एम्बुलेन्स सेवाको लागि रु.१ लाख विनियोजन गरेको छु।
- ४ स्वास्थ्य संस्था तर्फ निःशुल्क औषधी वितरणको लागि रु.१० लाख विनियोजन गरेको छु।
- ५ शिक्षा तर्फ गाउँपालिकाबाट रु.१ करोड ४३ लाख २२ हजार विनियोजन गरेको छु। जस मध्ये
- ६ स्थानीय पाठ्यपुस्तक छपाईको लागि रु.५ लाख, बालविकास शिक्षक, विद्यालय कर्मचारी र सहयोगीको थप तलबको लागि रु.७५ लाख ९० हजार, विज्ञान संकाय र नमुना विद्यालय सञ्चालन अनुदान जनसेवा सं.मा.वि.को लागि रु.८ लाख विनियोजन गरेको छु।
- ७ महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखातर्फ कुल रु.६ लाख ८० हजार विनियोजन गरेको छु। जस मध्ये
- ८ महिला क्षमता विकासको कार्यक्रमको लागि रु.३ लाख, अपाङ्गलाई सहायता सामग्री वितरणको लागि रु.२ लाख विनियोजन गरेको छु।
- ९ पूर्वाधार विकास तथा गाउँपालिका स्तरीय कार्यक्रमको लागि रु.४ करोड ८६ लाख ९७ हजार विनियोजन गरेको छु। जस मध्ये
- १० भौतिक पूर्वाधार लगायत अन्य क्षेत्रको तत्कालको आवश्यकतामा आधारित योजना कार्यान्वयनका लागि रु.६० लाख विनियोजन गरेको छु।
- ११ पैयूँ आधारभूत अस्पताल देखि गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन सम्म जाने सडकलाई गाउँपालिकाको नमुना सडकको रूपमा विस्तार गर्न प्रदेश समपुरक साझेदारीमा थप रु.८० लाख विनियोजन गरेको छु।
- १२ गाउँपालिकामा पर्न सक्ने विपद्जन्य समस्याको निवारण गर्न विपद् व्यवस्थापन कोषमा रु.२५ लाख विनियोजन गरेको छु।
- १३ विद्युत समस्या समाधानको लागि रु.५ लाख विनियोजन गरेको छु।

- १४ संघ तथा प्रदेश समपूरक योजनाका लागि रु.१ करोड २५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १५ विपन्न, आर्थिक अवस्था कमजोर नागरिक तथा एकल महिलाको रोजगारी सिर्जनाका लागि रु.१० लाख ४७ हजार साझेदारी रकम विनियोजन गरेको छु ।
- १६ वडा स्तरीय योजना: वडास्तरीय योजना तथा कार्यक्रमका लागि रु.२ करोड ४५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १७ न्यायीक समिति र संस्थागत विकास: तर्फ रु.७ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु ।
- १८ गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको चालू खर्च तर्फ: समग्रमा रु.८ करोड ३४ लाख ५२ हजार विनियोजन गरेको छु ।
- १९ संघ तथा प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरण भई आएका योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
- २० माथि उल्लिखित लगायतका आगामी आर्थिक वर्षमा सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरूको सम्पूर्ण विवरण अनुसूचीहरूमा समावेश गरेको छु ।

सभाध्यक्षजू,

- २१ अब म आर्थिक वर्ष ०८३/८४ का लागि पैयूँ गाउँपालिकाको अनुमानित आय व्ययको विवरण पेस गर्ने अनुमति चाहन्छु ।
- २२ यस गाउँपालिकाका लागि आ.व.०८३/८४ का लागि जम्मा रु.४२ करोड ७१ लाख ६ हजार अनुमानित आय पेस गरेको छु ।
- २३ जसमध्ये सघंतर्फ वित्तीय समानीकरण अनुदान रु.७ करोड ९९ लाख, सशर्त अनुदानतर्फ रु.२१ करोड ६१ लाख, समपूरक अनुदानतर्फ रु.६५ लाख, विशेष अनुदानतर्फ रु.१ करोड र राजश्व बाँडफाँड तर्फ रु.६ करोड ६१ लाख १७ हजार गरी जम्मा रु.३७ करोड ८६ लाख १७ हजार रहेको छ ।

- २४ प्रदेशतर्फ समानीकरण अनुदानतर्फ रु.९७ लाख ६ हजार, विशेष अनुदानतर्फ रु.४० लाख, समपुरक अनुदानतर्फ रु.६० लाख र राजश्व बाँडफाँट तर्फ रु.६६ लाख ७० हजार गरी जम्मा रु.२ करोड ६३ लाख ७६ हजार रहेको छ।
- २५ आन्तरिक आम्दानीतर्फ रु.७० लाख २५ हजार, जनसहभागितातर्फ रु.३ लाख र चालु वर्षमा रहने अनुमानित मौज्जाततर्फ रु.१ करोड ४७ लाख ८८ हजार गरी जम्मा रु.२ करोड २१ लाख १३ हजार रहेको छ।

सभाध्यक्षज्यू,

- २६ यसै गरी म अब यस गाउँपालिकाको आ.व.०८३/८४ का लागि जम्मा रु.४२ करोड ७१ लाख ६ हजार अनुमानित व्यय पेस गरेको छु । जस मध्ये चालु तर्फ रु ३२ करोड ३८ लाख ४२ हजार रुपैयाँ (७६ प्रतिशत) र पुँजीगत तर्फ रु.१० करोड ३२ लाख ६४ हजार रुपैयाँ (२४ प्रतिशत) रहेको छ। विनियोजन भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ।
- २७ स्थानीय सरकारले हासिल गरेका उपलब्धिहरुलाई थप सुदृढ र प्रभावकारी बनाउँदै आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्रको तीव्र विकासमार्फत समृद्ध पैयूँ निर्माण गर्ने दीर्घकालीन सोचलाई आत्मसात् गर्दै “कृषि, प्रविधि र पूर्वाधार: समृद्ध पैयूँको आधार” भन्ने लक्ष्य हासिल गर्ने दृढ संकल्पका साथ आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छु।
- २८ प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमको सफल तथा प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट समृद्ध पैयूँ स्थापना भई पैयूँवासीमा खुसी प्राप्त हुँदै जानेछ भन्ने विश्वासका साथ यसको कार्यान्वयनमा सबै क्षेत्रबाट सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा गर्दछु।
- २९ अन्त्यमा, पैयूँ गाउँपालिकाको समग्र विकास, समृद्धि र सुशासनको यात्रामा निरन्तर सहयोग, सहकार्य र रचनात्मक योगदान पुऱ्याउनुहुने स्थानीय राजनीतिक दल, निजी क्षेत्र तथा सहकारी क्षेत्रप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। साथै, आ-आफ्नो जिम्मेवारी र कार्यक्षेत्रबाट समर्पित भावनाका साथ महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुहुने राष्ट्रसेवक कर्मचारी, श्रमिक तथा श्रमजीवी, स्थानीय नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, पत्रकार तथा सञ्चारकर्मी, साथै सम्पूर्ण पैयूँवासी आमा बुवा, दिदी बहिनी

तथा दाजुभाइप्रति हार्दिक धन्यवाद तथा उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु। यहाँहरूको सक्रिय सहभागिता, अमूल्य सुझाव, सहयोग र सद्भावकै परिणामस्वरूप पैयूँको विकास यात्राले थप गति, दिशा र सफलता प्राप्त गरेको छ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्दै भोलिका दिनमा जनप्रतिनिधिको रुपमा रहे नरहे पनि पैयूँको विकास र समृद्धिको लागि सदा सर्वदा समर्पित रहने पूर्ण प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु।
धन्यवाद।

आषाढ ९, २०८३

यामकुमारी राना
उपाध्यक्ष